

VENDIM
Nr.13, datë 21.7.2008

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Gjergj Sauli	Anëtar i “ “
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “

me sekretare Brunilda Bara, në datën 4.3.2008, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.6 Akti që i përket:

KËRKUES: VALENTIN FRROKAJ, përfaqësuar nga avokat Fran Lleshi, me prokurë.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

PROKURORIA E PËRGJITHSHME, përfaqësuar nga prokuror Bujar Sheshi, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i vendimit nr.535, datë 20.6.2007 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Neni 42 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe neni 6 i Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Petrit Plloçi, përfaqësuesin e kërkuarit Valentin Frrokaj, avokat Fran Lleshi, i cili kërkoj pranimin e kërkesës, përfaqësuesin e subjektit të interesuar Prokuroria e Përgjithshme, prokuror Bujar Sheshi, i cili kërkoj rrëzimin e kërkesës, dhe pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Me vendimin nr.56, datë 14.6.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë, kërkuar Valentin Frrokaj është deklaruar fajtor për veprat penale të plagosjes së lehtë me dashje, mbajtjes pa leje të armëve të zjarrit luftarake dhe kanosjes, parashikuar përkatësisht prej neneve 89, 278/2 dhe 84 të Kodit Penal dhe në zbatim të nenit 55/3 të Kodit Penal, është dënuar përfundimisht me 2 (dy) vjet burgim.

Gjykata e Apelit Shkodër, me vendimin nr.169, datë 5.6.2006, ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së rrethit në lidhje me deklarimin fajtor të kërkuarit për këto vepra penale, por ka ndryshuar masën e dënimit, duke e dënuar kërkuarin përfundimisht me 3 (tre) vjet burgim.

Mbi rekursin e prokurorit dhe kërkuarit, Gjykata e Lartë, me vendimin nr.535, datë 20.6.2007, ka vendosur lënien në fuqi të vendimeve, përse i përket deklarimit fajtor dhe dënimit të kërkuarit për veprat penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe kanosjes dhe ndryshimin e vendimeve në pjesën tjetër, duke e deklaruar kërkuarin fajtor për krimin e vrasjes me dashje të mbetur në tentativë, në zbatim të nenit 76 në lidhje me nenet 22 e 23 të Kodit Penal.

Përfundimisht, kjo gjykatë e ka dënuar kërkuesin me 7 (shtatë) vjet burgim.

Me ligjin nr.9678, datë 13.1.2007 “Për dhënie amnistie”, Kuvendi i Shqipërisë amnistoi një kategori veprash penale. Pas hyrjes në fuqi të këtij ligji është liruar nga vuajtja e dënimit edhe kërkuesi, i cili, në kohën kur çështja e tij shqyrtohej në Gjykatën e Lartë, ndodhej në gjendje të lirë.

Kërkuesi Valentin Frrokaj ka kërkuar shfuqizimin si jokushtetues të vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, duke pretenduar shkeljen e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, në këto aspekte:

- Është shkelur e drejta e mbrojtjes në gjykimin në Gjykatën e Lartë. Konkretisht, kjo gjykatë, pa pasur juridiksion fillestar, e ka gjykuar çështjen në themel, pa e kthyer për rigjykim, duke shtuar edhe masën e dënimit.

- Është shkelur parimi i paanshmërisë nga ana e Gjykatës së Lartë, sepse kjo gjykatë, mbi bazën e rekursit të prokurorit, ka shtuar dënimin, ndërkohë që ky dënim ka qenë amnistuar.

- Është shkelur e drejta e mbrojtjes me avokat, parashikuar nga neni 31 i Kushtetutës, pasi gjykimi në Gjykatën e Lartë është bërë në mungesë të të pandehurit dhe të mbrojtësit të tij.

Përfaqësuesi i subjektit të interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, kërkoj përpara Gjykatës Kushtetuese rrëzimin e kërkesës, duke parashtuar:

- Pretendimi se kërkuesi nuk ka pasur dijeni për gjykimin në Gjykatën e Lartë nuk qëndron, sepse në dosje është e administruar dëftesa e komunikimit të rekursit të prokurorit datë 25.7.2006, e cila është firmosur si nga kërkuesi, ashtu dhe nga avokati i tij.

- Pretendimi për cenim të nenit 141 të Kushtetutës është i pabazuar, sepse në çështjen në shqyrtim nuk jemi para rastit të juridiksionit fillestar të Gjykatës së Lartë. Edhe neni 442 i Kodit Procedurës Penale nuk është shkelur, sepse ky nen nuk ka shërbyer si bazë ligjore mbi të cilin është marrë vendimi i Gjykatës së Lartë.

- I pabazuar është edhe pretendimi për rëndim të pozitës së të pandehurit, në kuptim të nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale. Pozita e të pandehurit nuk mund të rëndohet vetëm në rastin kur ankues është ai vetë, por kjo mund të ndodhë në rastin kur ankues është prokurori.

II

Gjykata Kushtetuese i shqyrtoi pretendimet e mësipërme në drejtim të përmbushjes së standardeve që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor në gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe në këtë kontekst, nëse mungesa e të pandehurit dhe e mbrojtësit të tij i cenojnë këto standarde.

1. Lidhur me pretendimin se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në kundërshtim me nenin 141 të Kushtetutës, pa pasur juridiksion fillestar, e ka shqyrtuar çështjen në themel, duke rënduar pozitën e kërkuesit.

Gjykata Kushtetuese vlerëson se pretendimi i kërkuesit lidhur me shkeljen e nenit 141 të Kushtetutës dhe nenit 442 të Kodit të Procedurës Penale, nuk është i bazuar.

Në bazë të nenit 141 të Kushtetutës “Gjykata e Lartë ka juridiksion fillestar dhe rishikues”. Në këtë dispozitë kushtetuese parashikohen në mënyrë shteruese rastet kur Gjykata e Lartë ushtron juridiksion fillestar, kurse në të gjitha rastet e tjera ajo ushtron juridiksion rishikues. Në nocionin kushtetues të rishikimit futet, në radhë të parë, shqyrtimi i rekurseve për pretendimet e shkeljes së ligjit material ose procedural, gjë që përbën funksionin kryesor të Gjykatës së Lartë (vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.25, datë 30.7.2003). Por, Gjykata e Lartë nuk e ushtron këtë kontroll me iniciativën e saj. Ajo duhet të vihet në lëvizje nëpërmjet rekursit – si një nga mjetet e kundërshtimit që njeh procedura penale. Në rastin në shqyrtim, për gjykimin e kësaj çështjeje, Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje me rekursin e të dy palëve në proces (të pandehurit dhe prokurorit) dhe nuk e ka shqyrtuar çështjen si gjykatë e shkallës së parë (gjykatë fakti), por si gjykatë ligji.

Gjykata Kushtetuese vlerëson se nuk është i bazuar edhe pretendimi se Gjykata e Lartë ka

dalë jashtë kërkesave të nenit 442 të Kodit të Procedurës Penale. Kjo dispozitë procedurale parashikon rastet kur Gjykata e Lartë prish vendimin e gjykatës më të ulët dhe bën zgjidhjen e çështjes pa e kthyer për rishqyrtim. Në rastin në shqyrtim nuk jemi në kushtet e nenit 442, pasi Gjykata e Lartë nuk e ka prishur vendimin e gjykatës së apelit, por e ka ndryshuar atë në lidhje me cilësimin e veprës penale dhe masën e dënimit. Gjykata e Lartë ka zbatuar dispozitat e nenit 441 pika 1 germa “b” të Kodit të Procedurës Penale, i cili i njeh të drejtën të vendosë ndryshimin e vendimit për cilësimin ligjor të veprës, për llojin dhe masën e dënimit, për pasojat civile të veprës penale.

2. Lidhur me pretendimin për shkeljen e parimit të paanshmërisë në gjykimin në Gjykatën e Lartë.

Gjykata Kushtetuese konstaton se pretendimin për shkeljen e parimit të paanshmërisë nga ana e Gjykatës së Lartë kërkuar e ka lidhur me faktin e rëndimit të pozitës së tij nëpërmjet shtimit të dënimit nga ana e kësaj gjykate.

Me këtë rast Gjykata Kushtetuese rithekson se paanshmëria e gjykatës në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës duhet të vlerësohet në aspektin subjektiv, gjë që konsiston në përcaktimin e bindjes personale të një gjyqtari të caktuar në një rast të dhënë (pra në gjykimin e një çështjeje të caktuar), si dhe në aspektin objektiv, gjë që konsiston në përcaktimin nëse gjyqtari ka ofruar garanci të mjaftueshme që përjashtojnë çdo dyshim legjitim në këtë drejtim.

Duke e parë çështjen në shqyrtim në aspektet e mësipërme, vetëm fakti se Gjykata e Lartë i ka shtuar masën e dënimit kërkuar, pa e konkretizuar në ndonjë drejtim tjetër pretendimin për njëanshmëri të gjykatës, nuk përbën për Gjykatën Kushtetuese ndonjë bazë të mjaftueshme për të konkluduar për shkeljen e këtij parimi.

3. Lidhur me pretendimin se është shkelur e drejta e mbrojtjes me avokat në gjykimin në Gjykatën e Lartë, parashikuar nga neni 31 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së.

Në praktikën e Gjykatës Kushtetuese, mënyra e zhvillimit të gjykimit, në varësi të specifikës së çdo rasti konkret, është konsideruar pjesë përbërëse e juridiksionit të saj kushtetues, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës si dhe të nenit 6 të KEDNJ-së.

Gjykata Kushtetuese ka theksuar edhe në raste të tjera (vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.16, datë 8.6.2006) se, veçanërisht në procesin penal, barazia e armëve, kontradiktorialiteti dhe, lidhur ngushtë me këto, realizimi i mbrojtjes së të pandehurit, garantuar shprehimisht në nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së, përbëjnë në vetvete elementet më thelbësore të procesit të rregullt ligjor në kuptimin kushtetues. Për respektimin e këtyre parimeve, gjykata duhet të përmbushë një sërë detyrimesh, mes të cilave, sipas rastit, rëndësi të veçantë paraqet edhe njoftimi i të pandehurit apo mbrojtësit të tij ligjor për akuzën, ankimin, rekursin, ditën dhe vendin e gjykimit të çështjes etj., me synimin që të realizohet një debat real ndërmjet akuzës dhe mbrojtjes, gjë që ndikon në mënyrë të drejtpërdrejtë në zbulimin e së vërtetës dhe dhënien e drejtësisë nga gjykata.

Në lidhje me praninë e mbrojtësit, veçanërisht në gjykimin në Gjykatën e Lartë, Gjykata Kushtetuese ka vlerësuar se situata juridike kur rekursi paraqitet nga i akuzuari nuk është e njëjlojtë me rastin kur rekursi paraqitet nga prokurori (vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr.23, datë 13.10.2005). Në rastin e parë, prania personale e të pandehurit ose e avokatit të tij në seancën gjyqësore nuk është e domosdoshme dhe Gjykata e Lartë nuk ka ndonjë pengesë për të vazhduar shqyrtimin e çështjes, për shkak se argumentet ligjore ai i ka depozituar me shkrim në rekursin e paraqitur përpara saj dhe vendimi i gjykatës më të ulët nuk mund të ndryshohet në disfavor të të pandehurit. Ndryshe paraqitet situata kur, si rrjedhojë e një rekursi të paraqitur nga prokurori, që mbart në potencë mundësinë e përkeqësimit të pozitës së të pandehurit, gjykimi zhvillohet pa praninë e të gjykuarit ose të avokatit të tij.

Nga shqyrtimi i dosjes gjyqësore rezulton se si kërkuar Valentin Frrokaj, ashtu dhe Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Lezhë kanë depozituar rekurs kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Shkodër. Rekursi i kërkuar është depozituar më 28.6.2006 dhe i është komunikuar Prokurorisë së Rrethit Lezhë më 27.7.2006, ndërkohë që rekursi i Prokurorisë Lezhë rezulton t'i

jetë komunikuar avokatit të kërkuesit, Fran Lleshi, më 27.7.2006.

Në seancën gjyqësore të datës 18.4.2007 në Gjykatën e Lartë prokurori ka kërkuar shtyrjen e seancës, pasi rekursi i është komunikuar avokatit dhe jo të pandehurit. Gjykata e Lartë ka vendosur shtyrjen e seancës gjyqësore me shpallje dhe i është dërguar kopja e rekursit Gjykatës së rrethit Gjyqësor Lezhë, në mënyrë që t'i bëhet komunikimi i tij kërkuesit. Më datë 7.5.2007, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Lezhë i ka dërguar Gjykatës së Lartë dëftesëkomunikimin e rekursit, e cila është nënshkruar nga nëna e kërkuesit, Leze Frroku. Në seancën e datës 20.6.2007, Gjykata e Lartë, pasi ka bërë verifikimet e komunikimeve, ka vazhduar gjykimin e çështjes në mungesë të kërkuesit dhe mbrojtësit të tij.

Kërkuesi pretendon se ai nuk ka marrë njoftim për zhvillimin e gjykimit në Gjykatën e Lartë, sepse ai kishte përfituar nga ligji nr.9678, datë 13.1.2007 “Për dhënie amnistie”, duke iu falur pjesa e mbetur e dënimit të dhënë nga gjykata e apelit (prej një viti) dhe nuk kishte dijeni se ndaj tij po zhvillohej një proces gjyqësor në Gjykatën e Lartë.

Sipas nenit 436/3 të Kodit të Procedurës Penale: “*Sekretaria e gjykatës njofton prokurorin pranë Gjykatës së Lartë për depozitim të akteve që lidhen me rekursin dhe të paktën dhjetë ditë para datës së seancës e afishon atë*”. Kjo dispozitë procedurale nuk i ngarkon Gjykatës së Lartë asnjë detyrim tjetër, përveç njoftimit të listës së gjykimeve, me anë të afishimit në vendet përkatëse, në ambientet e saj.

Megjithëse kërkuesit, duke qenë se ka investuar Gjykatën e Lartë me rekurs, i lindte detyrimi të interesohej pranë kësaj të fundit mbi datën e gjykimit të çështjes penale, rasti në shqyrtim paraqet veçanti, sepse pas depozitimit të rekursit dhe para gjykimit të tij në Gjykatën e Lartë kërkuesi, me daljen e ligjit për amnistinë, ishte liruar nga vuajtja e dënimit me burgim dhe për këtë shkak ai nuk ka vazhduar të interesohej për fatin e çështjes së tij në këtë gjykatë. Për më tepër, Gjykata e Lartë e ka shqyrtuar çështjen jo vetëm në mungesë të kërkuesit, por edhe të mbrojtësit të caktuar prej tij.

Në rastin në shqyrtim, pranë Gjykatës së Lartë ka paraqitur rekurs edhe prokurori dhe, siç rezulton nga vendimi i saj, Gjykata e Lartë në përfundim të procesit, bazuar në rekursin e prokurorit, ka ndryshuar cilësimin ligjor të veprës dhe ka rritur masën e dënimit në disfavor të kërkuesit. Për pasojë, Gjykata Kushtetuese vlerëson se rasti në shqyrtim është i ngjashëm me ato raste për të cilat ka një jurisprudencë të konsoliduar të kësaj gjykate, pra kur rekursi bëhet vetëm nga prokurori. Në lidhje me çështje të tilla analoge, Gjykata Kushtetuese e ka konsideruar cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor gjykimin pa praninë e mbrojtësit të të gjykuarit. Gjykata Kushtetuese, ndërmjet të tjerave, ka arsyetuar se përgjithësisht seancat gjyqësore nuk mund të zhvillohen pa praninë e avokatit dhe se pjesëmarrja e të pandehurit në gjykim në Gjykatën e Lartë nuk është automatikisht e domosdoshme me, përjashtim të rasteve kur cilësitë personale të të pandehurit kanë rëndësi vendimtare për dhënien e drejtësisë, sepse debati zhvillohet për çështje të ligjit. Në rast se as avokati dhe as i pandehuri nuk paraqiten në seancë, është e palejueshme që ajo të vazhdojë. Presumimi se i pandehuri nuk ka marrë pjesë në gjykim me vetëdije mund të justifikohet vetëm nëse atij i është bërë njoftimi personalisht dhe mund të vërtetohet që ai e ka marrë vetë atë.

Përsa më sipër, Gjykata Kushtetuese vlerëson se interesat e drejtësisë kërkojnë detyrimisht realizimin e mbrojtjes, qoftë edhe me avokat të caktuar kryesisht, të të pandehurit që gjykohet nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë mbi bazën e rekursit të paraqitur nga prokurori, në të cilin, ndër të tjera, kërkohet një rëndim i dukshëm i pozitës së tij në krahasim me vendimin e dhënë për këtë çështje nga gjykata e apelit. Në aspektin e garantimit të procesit të rregullt ligjor, për Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë dilte e domosdoshme marrja e masave në mënyrë që të mos lejonte zhvillimin e seancës në mungesë të avokatit mbrojtës të të pandehurit, sepse ishte e vetmja mënyrë që i pandehuri, përmes këtij të fundit, të realizonte të drejtën për t'u mbrojtur.

Për sa u përket më sipër, Gjykata Kushtetuese çmon se gjykimin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë, në aspektin kushtetues, ka qenë i parregullt, pasi kërkuesit i është cenuar e

drejta për një proces të rregullt ligjor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe të nenit 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe në nenet 72 e 77 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr.535, datë 20.6.2007 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Vladimir Kristo (kryetar).

Anëtarë: Fehmi Abdiu, Gjergj Sauli, Xhezair Zaganjori, Kujtim Puto, Kristofor Peçi, Petrit Plloçi, Sokol Berberi, Sokol Sadushi.